

Amadeu VIANA

Passeres

Tavernes Blanques (València): In Púribus Llibres, 2015

Un dels estris màgics que apareix a l'univers de Harry Potter (J. K. Rowling, 1997) és el pensiu. El pensiu és un recipient que té forma de pica baptismal i que permet reviure records passats, siguin propis o d'una altra persona. Emmagatzemats en flascons, la persona que els vol reviure només ha d'abocar el líquid del flascó a la pica, esperar que es formi l'escenari del record a l'aigua i submergir-hi el cap. La màgia fa la resta: la persona es trasllada en el record i pot reviure'l com a espectador des de dins mateix, sentint les sensacions que tenien els protagonistes de la història i veient tots els detalls des de primera fila.

Aquesta va ser la primera imatge que em va venir al cap en llegir *Passeres*, d'Amadeu Viana: el fet de submergir-te en la ment de l'autor i poder seguir-ne els fils del pensament. Si al món màgic cada record està guardat en una ampolleta, en aquest llibre cada idea està emmagatzemada en un paràgraf, en el qual l'autor ens agafa de la mà i ens porta a recórrer conceptes filològics i, alhora, filosòfics.

I és que el títol del llibre ja ens dona la pista de per on van els trets: «Les passe-res són taulons o pedres que s'habiliten per travessar un riu o un torrent» (p. 13). La imatge és molt gràfica i adient amb el contingut de l'obra: l'autor salta de pedra en pedra, de tema en tema, en algunes pedres s'hi queda més estona, en d'altres només hi fa una parada breu. Agrupats en set blocs temàtics (*Astèrix a Eivissa*, *Un món oral*, *Desviacions*, *Geometria de la ment*, *El nebot de Rameau*, *Passeres* i *L'illa de Montecristo*), trobem un conjunt de «notes de treball, esborranys, apunts que de vegades havien servit per especular amb algunes idees, per muntar una recerca, per enfilat un article acadèmic, per continuar el diàleg amb un autor extint». (p. 11).

El fil conductor de tot el llibre el podríem trobar en l'anàlisi i la reflexió sobre el significat de les paraules, tant sobre el significat mateix com sobre les connotacions socials. L'obra ens permet fer un viatge a través de múltiples referències literàries, personatges històrics (Jonathan Swift, Chesterton, Foucault, Arquímedes, Ludwig Wittgenstein, Max Weber o William Blake) i diàlegs imaginaris entre pensadors rellevants (Nietzsche i Durkheim, Plató i Aristòtil). Cada paràgraf és una idea, un concepte, i en un món en què les idees originals són escasses, Viana ens regala noves conceptualitzacions de fenòmens comuns al dia a dia.

Segurament, aquesta riquesa creativa té molt a veure amb la trajectòria de l'autor: lingüista, pragmatista i sociolingüista. Una tríada que, de ben segur, orienta el seu pensament no només cap a la llengua i tota la seva significació interna, sinó

també cap a la seva significació social. Si a això hi afegim que ha estat traductor de Lewis Carrol (*A través de l'espill*, 1985; *La caça del Merma*, 1999) i de G. C. Lichtenberg (*Quaderns de notes*, 2012) i que s'ha especialitzat en la història de les idees (*Aspectes del pensament sociolingüístic europeu*, 1995), trobem el còctel que conforma aquesta ment tan rica intel·lectualment i amb un domini de temes tan ampli.

Aquesta expertesa se'ns mostra en la capacitat de l'autor per crear nous conceptes i nou vocabulari (les *interdefinicions*, els forats negres conversacionals, la diferència entre ser un *útil* i ser un *inútil*, els *menys-mèdia* (per oposició als *massmèdia*), etc.). Però no tot és reflexió teòrica, també hi trobem *divertimentos* que ens recorden els microcontes de Pere Calders, on l'autor treu la seva vena relacionada amb l'humor i la ironia: «FORMATGE I BUITS. Tenia tants buits al cap que sempre deia: "Em... mental, estimat Watson"» (p. 82).

En un món accelerat i on la immediatesa ens fa disminuir l'atenció que posem en les coses, Viana ens forneix reflexions pausades encapsulades en breus fragments. Per assimilar tots aquests conceptes i entendre'ls, el llibre demana una lectura lenta i atenta: és un llibre per assaborir, no per llegir d'una tirada, ja que cada paraula ha estat seleccionada amb extrema cura fins a trobar *le mot juste*.

Es tracta d'un text que genera pensament, que provoca reflexió, ple de bits d'informació que necessita ser processada i ben païda, i que té molts nivells de lectura possibles (apunto com a deures per al futur: revisitar-lo amb el temps i amb l'edat, perquè segur que hi descobrirem nous significats). Agradarà als amants de la reflexió intel·lectualment estimulants i als amants de *fer servir el magí*. N'aprendran moltes coses i pensaran en moltes altres en què no havien pensat mai: és un llibre que a tots ens fa més savis.

Montserrat Sendra
Universitat de Barcelona